

ELS LLIBRES LITÚRGICS IMPRESOS DE LA BIBLIOTECA DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

per JORDI TORRA MIRÓ

La Biblioteca de la Universitat de Barcelona posseeix, entre els seus fons, innombrables tresors que revelen la riquesa bibliogràfica que hi havia a les biblioteques conventuals de Barcelona abans de l'exclaustració.

La Universitat de Barcelona va ésser suprimida, juntament amb la resta d'universitats de Catalunya, arran de la Guerra de Successió. De fet, fou traslladada a Cervera, on menà una vida força lànguida tot el temps de la seva existència.

Al començament del segle XIX es feia sentir vivament a Barcelona el desig que la Universitat retornés a la ciutat. Aquest anhel s'enfortí cada vegada més, començà a fer-se real entre els anys 1835 i 1837 i s'aconseguí plenament l'octubre de 1842.

Entretant, una Reial ordre, de 22 de setembre de 1838, havia resolt que a les províncies on hi hagués universitat fos ella la dipositària dels llibres procedents dels convents suprimits.

Fou així com passaren a formar part de la Biblioteca de la Universitat de Barcelona els fons bibliogràfics provinents de les biblioteques dels convents de la ciutat (i d'alguns de la resta de la província) i de les dels col·legis que en depenien.

Abans de l'exclaustració, les úniques biblioteques públiques que consten a la ciutat eren les d'alguns convents (les que tenien un fons més important) i la del seminari.

Són aquestes biblioteques conventuals les que formen el que en podríem dir el nucli fundacional de l'actual Biblioteca de la Universitat de Barcelona. Entre els seus llibres hi trobem encara, després d'haver passat per múltiples vicissituds que l'han minvat considerablement, una quantitat ingent d'obres valuoses que fan palesa la gran riquesa, tant de llibres manuscrits com de llibres impresos, que tenien les biblioteques conventuals. Podríem dir, sense exagerar, que certs aspectes de la literatura

tura —sobretot de la catalana— i de la història del país, no es poden estudiar seriosament sense haver consultat els seus fons.

El llibre litúrgic procedent dels antics convents de Barcelona sembla que és dels que han sofert més pèrdua. Això es pot explicar, en part, pel fet que molt del llibre litúrgic no es trobava dipositat a la biblioteca del convent, sinó a la sagristia. A més, era un tipus de llibre que és lògic que els conventuals s'enduguessin en dispersar-se. A més, el llibre litúrgic ha estat també llaminer per als depredadors que han passat per la biblioteca al llarg dels anys. De fet, s'ha conservat una pila de fitxes de llibres litúrgics que hi havia hagut a la biblioteca, de molts dels quals no n'hem trobat cap rastre.

Malgrat tot, encara fa goig la llista de llibres que presentem en aquest article que són consultables actualment a la Biblioteca de la Universitat.

La relació que segueix conté des d'incunables fins a impresos de final del segle XVIII. La presentem per ordre alfabètic, dels diversos tipus de llibre litúrgic —breviaris, ceremonials, martirologis...—, i dintre de cada apartat, per ordre cronològic. De la llista n'hem exclòs els que, més que llibres litúrgics, són llibres d'explicació de la litúrgia i també els múltiples fullets de poques pàgines que només contenen un sol ofici o missa, normalment nou en el moment de la impressió, referit a un únic sant o a una única invocació.

Remarquem també que, a part dels impresos de la llista, a la Biblioteca de la Universitat, dins la col·lecció de manuscrits, hi ha un bon nombre de litúrgics, entre els quals sobresurten: un sacramentari (s. XI-XII, ms. 827), un salteri de Lieja (s. XIV, ms. 165), un leccionari (s. XIV, ms. 1158), un ritual de Girona (s. XIV, ms. 229), un martirologi també de Girona (s. XIV, ms. 594), un breviari igualment de Girona (s. XV, ms. 505) i diversos llibres d'hores.

Tots els llibres descrits estan catalogats; la catalogació de la majoria és informatitzada i consultable, tant a la mateixa biblioteca com a través de Telnet i Internet.

LLIBRES LITÚRGICS

BREVIARI**Romà**

1. *Breviarium secundum ordinem Romanae ecclesiae*
Augsburg, E. Ratdolt, ca 1486-91
2. *[Breviarium]*
Salamanca, J.B. de Terranova, 1567
3. *Officium parvum Beatae Mariae Virginis*
Anvers, C. Plantin, 1575
4. *Hinni sacri del breviario romano, tradotti in lingua vulgare, dichiarati & arrichiti di molte meditationi devote da Giovan Battista Possevino*
Perugia, A. Bresciano, 1594
5. *Psalterium romanum dispositum per hebdomadam ad normam breviarij*
Venècia, Giunti, 1621
6. *Octavae festorum hoc est lectiones secundi & tertij nocturni ... infra octavas festorum*
Venècia, F. Baba, 1655
7. *Octavarium romanum sive octavae festorum lectiones secundi scilicet & tertij nocturni singulis diebus recitandae infra octavas sanctorum titularium vel tutelarium ecclesiarum aut...*
Venècia, N. Pezzana, 1684
8. *Horae diurnalis*
Venècia, B. Ciera, v1689
9. *Breviarium romanum. Pars verna, pars autumnalis*
Anvers, Tip. Plantiniana, vda. de B. Moretus, 1698
10. *Horae diurnae breviarii romani ... in quibus ea omnia continentur, quae praeter lectiones & earum responsoria, ad plenam officij matutini recitationem pertinent*
Anvers, Tip. Plantiniana, Vid. de B. Moretus, 1700
11. *Officium B.Mariae virginis*
Venècia, P. Balleoni, 1700
12. *Breviarium romanum. Pars hiemalis, pars verna, pars autumnalis*
París, F. Leonard, 1701
13. *Officium Beatae Mariae Virginis*
Venècia, P. Balleoni, 1709
14. *Breviarium romanum*
Venècia, P. Balleoni, 1717

15. *Breviarium Romanum. Pars aestiva*
Anvers, Tip. Plantiniana, 1729
16. *Breviarium romanum. Pars verna, pars autumnalis*
Venècia, Tip. Balleoniana, 1732
17. *Breviarium romanum*
Venècia, Tip. Balleoniana, 1734
18. *Diurnum sive horas diurnas breviarii romani*
Venècia?, 1742?
19. *Breviarium romanum. Pars hiemalis*
Venècia, Tip. Balleoniana, 1746
20. *Oficio de N. Señora*
Anvers, Tip. Plantiniana, 1751
21. *Oficio de N. Señora la santissima virgen Maria*
Anvers, Emprenta Plantiniana 1753
22. *Octavarium romanum sive octava festorum*
Venècia, N. Pezzana, 1755
23. *Officium defunctorum*
Venècia, Tip. Belloniana, 1757
24. *Breviarium romanum*
Venècia, Typ. Balleoniana, 1758
25. *Epitome antiphonarii romani seu vesperale pro dominicis et festis*
Avinyó, Vid. Niel, 1758
26. *Breviarium romanum. Paris hiemalis*
Venècia, Poletti, 1760
27. *Breviarium romanum. Pars hiemalis, pars verna, pars autumnalis*
Venècia, Poletti, 1760
28. *Horae diurnae breviarii romani*
Venècia, N. Pezzana, 1760
29. *Breviarium romanum. Pars autumnalis*
Madrid, J. Ibarra, 1770
30. *Breviarium romanum. Pars aestiva*
Anvers, Architypographia Plantiniana, 1770
31. *Breviarium romanum*
Madrid, A. de Sancha, 1777
32. *Breviarium romanum. Pars hyemalis, pars verna, pars aestiva, pars autumnalis*
Anvers, Remondini, 1780
33. *Version castellana del oficio parvo de Nuestra Señora segun el breviario romano, por D. León de Arroyal*
Madrid, J. Ibarra, 1781
34. *Breviarium romanum. Pars hiemalis, pars verna, pars aestiva, pars autumnalis*
Venècia, N. Pezzana, 1783
35. *Breviarium romanum*
Trnava, Typ. Ducalis Campidonensis, 1791
36. *Breviarium romanum. Pars hyemalis, pars aestiva, pars autumnalis*
Anvers, Remondini, 1794
37. *Officium recitandum in nocte Nativitatis Domini*
València, germans Orga, 1795
38. *Horae diurnae breviarii romani*
Madrid, Real Compañía de Impresores y Libreros, 1796

39. *Oficio de la Virgen María Nuestra Señora ... con las rubricas en romance; para los tres tiempos del año, y las oraciones para antes y despues de la confesion y comunion*
 Barcelona, Gibert i Tutó/A. Sastres, 1796
40. *Breviarium romanum. Pars verna*
 Madrid, Real Compañía de Impresores y Libreros, 1798
41. *Officium recitandum in nocte Nativitatis Domini*
 Lleida, Rosa Escuder, Vda. i el seu fill, 1799
42. *Oficio de difuntos*
 Barcelona, J. Roca i Gaspar, s.a.

Diòcesis

ALBI

43. *Diurnale Albiense. Pars aestiva*
 París, Bibliopolae usuum Parisiensium et Albiensium, 1764
44. *Breviarium Barcinonense*
 Barcelona, J. Cortei, 1560

LIÓ

45. *Heures a l'usage du diocèse de Lyon*
 Lyon, A. de la Roche, 1785.

LLEIDA

46. *Breviarium secundum Illerdensis ecclesiae consuetudinem*
 Lleida, E. Botel, 16 agost 1479

MILÀ

47. *Breviarium ambrosianum. Pars aestiva*
 Milà, B. i germans de Sirtoris, 1700

MONTAUBAN

48. *Breviarium Montalbanense. Para autumnalis*
 Tolosa, Bibliopolae usuum Tolosanorum, 1770

PARÍS

49. *Breviarium parisiense. Pars autumnalis, pars hiemalis, pars verna*
 París, Bibliopolae usuum Parisiensium, 1736
50. *Breviarium parisiense. Pars verna, pars aestiva*
 París, Bibliopolae usuum Parisiensium, 1758

VIC

51. *Breviarium secundum novum ritum Vicensis ecclesiae*
 Lió, T. Paganus, 1557

Religiosos

BENEDICTINS

52. *Breviarium secundum consuetudinem monachorum congregationis S. Benedicti de Valladolid*
 Montserrat, J. Luschner, 18 abril 1500

53. *Breviarium monachorum ordinis beatissimi patris nostri Benedicti congregationalis sancti Benedicti Vallisoletani*
Monestir de Sahagún, juny 1542
54. *Breviarium monasticum secundum ritum monachorum nigrorum observantium ordinis divi Benedicti, congregationis Vallisoletanae*
Salamanca, J. de Cánova, febrer 1569
55. *[Horae diurnae O.S.B.]*
Roma? 1734?

CISTERCENS

56. *Officium parvum beatae Mariae virginis ad usum ordinis cisterciensis*
París, P.-J. Mariette, 1747

CARTOIXANS

57. *Breviarium Cartusiani ordinis*
Lió, C. Cayne, 1643

AUGUSTINIANS

58. *Breviarium augustinianum*
Venècia, Tip. Balleoniana, 1789. 2v

FRANCISCANS I CAPUTXINS

59. *Horae diurnae breviarii romano-seraphici*
Roma, Typis S. Michaelis, 1785
60. *[Breviarium ordinis capuccinorum]*
Venècia?, ca 1755
61. *Breviarium romanum ad usum fratrum minorum s.P. Francisci capuccinorum et monialium capuccinarum*
Trnava, Typ. ducalis Campidonensis/Engelbert Stadler, 1770
62. *Breviarium romanum ad usum fratrum minorum sancti Francisci capuccinorum et monialium ejusdem ordinis*
Roma, Typ. S. Michielis ad Ripam/P. Junchi, 1774
63. *Chorale psalterium juxta ritum S. Romanae Ecclesiae in duos tomos divisum. Tomus secundus, ad vesp. & communia ss. [caputxins]*
Barcelona, 1777
64. *Breviarium romanum ad usum fratrum minorum sancti Francisci capuccinorum et monialium ejusdem ordinis*
Madrid, Real Compañía de Impresores y Libreros, 1800

DOMINICANS

65. *Breviarium secundum ordinem predicatorum*
Venècia, L.A. Giunta, 19 juliol 1527
66. *Breviarium secundum usum fratrum predicatorum*
Venècia, L.A. Giunta, 30 maig 1528
67. *Psalterium chorale fratrum S. Dominici, cum versiculis, responsorijs horarum, antiphonis nocturnalibus, psalmis, hymnisque omnibus cantu et litera summo studio recognitum et emendatum*
Venècia, Her. de L.A. Giunta, 1551
68. *Psalmista, ad usum fratrum praedicatorum, cum suo hymnario*
Venècia, Her. de L.A. Giunta, 1558

69. *Breviarium praedicatorum*
Venècia, Giunti, 1573
70. *Breviarium secundum instituta & usum fratrum praedicatorum*
Venècia, G.B. Sessa, 1601
71. *Breviarium iuxta ritum sacri ordinis praedicatorum S.P.N. Dominici*
Roma, S. Paolini, 1611
72. *Breviarium iuxta ritum sacri ordinis praedicatorum*
Roma, F. Gonzaga, 1719
73. *Breviarium juxta ritum sacri ordinis praedicatorum ... fr. Thomae Ripoll ... jussu editum. Pars I*
Roma, G. Mainardi, 1744
74. *Diurnum juxta ritum sacri ordinis FF. Praed.*
Roma, G. Mainardi, 1752
75. *Breviarium juxta ritum sacri ordinis praedicatorum*
Roma, G. Mainardi, 1756
76. *Breviarium juxta ritum sacri ordinis FF. Praedicatorum ... fr. Joannis Thomae de Boxadors ... jussu editum*
Roma, J. i J.-J. Salvioni, 1759
77. *Invitatoria officiorum de tempore ac de sanctis, juxta ritum sacri ordinis ff. praedicatorum ... fr. Joannis Thomae de Boxadors ... jussu edita*
Roma, J. i J.J. Salvioni, 1759
78. *Diurnum juxta ritum sacri ordinis praedicatorum ... fr. Jo. Thomae de Boxadors ... jussu editum*
Roma, Typ. Hermathenae, 1768
79. *Breviarium juxta ritum sacri ordinis praedicatorum. Pars verna*
Roma, Typ. Puccinelliana, 1782
80. *Breviarium juxta ritum sacri ordinis FF. praedicatorum ... Fr. Balthassaris de Quiñones ... iussu editum*
Roma, J. Puccinelli, 1795

CARMELITANS

81. *Breviarium ordinis fratrum et monialium beatae virginis Mariae de Monte Carmeli. Paris hiemalis*
Venècia, Tip. Balleoniana, 1701
82. *Breviarium ordinis fratrum et monialium beatae virginis Mariae de Monte Carmelo. Pars aestiva*
Venècia, Typ. Balleoniana, 1749
83. *Diurnum fratrum ordinis B. Virginis Mariae de Monte Carmelo*
Venècia, Typ. Balleoniana, 1762

CERIMONIAL**Romà**

84. *Sacrarum caeremoniarum, sive rituum ecclesiasticorum S. Rom. Ecclesiae libri tres*
Venècia, E. Ragazzola, 1573
85. *Ceremonial romano para missas cantadas y rezadas*
Alcalà, Her. de J. Gracián, 1589

Religiosos

BENEDICTINS

86. *Ceremonial monastico conforme al breviario y missal que la santidad de Paulo V concedio a todos los que militan debaxo de la santa regla de nuestro gloriosissimo padre y patriarcha de las religiones S. Benito, con los usos y costumbres loables de la congregacion de España*
 Salamanca, J. Taberniel, 1635
87. *Ceremonial monastico conforme al breviario y missal*
 Madrid, P. Marín, 1774

JERÒNIMS

88. *Ordinario segun el rito y ceremonias de la orden de nuestro padre S. Hieronymo ... conforme al breviario y missal del nuevo rezado*
 Salamanca, Her. de M. Gast, 1582

DOMINICANS

89. *Ceremonial dominicano, en el qual se trata de las cosas que conducen al modo uniforme y orden de celebrar los oficios divinos, con las ceremonias del orden de predicadores; a la ultima va el arte de canto llano, por el padre fray Joseph de San Joan*
 Madrid, Vid. de F. Nieto, 1694

CARMELITANS

90. *Ordinario y ceremonial de los religiosos primitivos descalzos de la orden de la gloriosissima Virgen Maria del Monte Carmelo, conforme al rezado del breviario y missal romano y costumbres antiguas de la dicha orden*
 Madrid, Vid. de A. Gómez, 1590
91. *Ceremonial y ordinario de los religiosos descalzos de nuestra Señora del Carmen*
 Madrid, F. Martínez, 1634
92. *Ceremonial de los religiosos descalzos de nuestra Señora del Carmen*
 Madrid, A. González de Reyes, 1679
93. *Ceremonial y ordinario de los religiosos descalzos de nuestra Señora del Carmen*
 Madrid, J. Rodríguez de Escobar, 1734
94. *Manuale ordinis fratrum discalceatorum B. Mae. de Monte Carmelo*
 Roma, Her. de B. Zanetti, 1753
95. *Ceremonial ò ordinario de las religiosas carmelitas descalzas*
 Madrid, J. Doblado, 1775

MARTIROLOGI

Romà

96. *Martyrologium Reveren. domini Francisci Maurolyci ... multo quam antea purgatum & locupletatum*
 Venècia, L.A. Giunta, 1579
97. *Usuardi martyrologium, quo Romana Ecclesia ac permultae aliae utuntur ... opera Ioannis Molani*
 Anvers, Ph. Nutius, 1583

98. *Martyrologium romanum. Accesserunt notationes atque tractatio de martyrologio romano auctore Caesare Baronio*
Venècia, P. Dusinelli, 1587
99. *Martyrologium romanum*
Roma, Typ. Vaticana, 1601
100. *Martyrologium romanum*
París, M. Sonnius, 1607
101. *Martyrologium romanum. Acceserunt notationes atque tractatio de martyrologio romano auctore Casesare Baronio*
Venècia, Giunti, 1630
102. *Martyrologium romanum*
Roma, Rev. Camera Apostolica, 1681
103. *Martyrologium romanum*
Venècia, P. Balleoni, 1697
104. *Martyrologium romanum*
Venècia, Remondini, 1759
105. *Martyrologium romanum*
Venècia, N. Pezzana, 1762
106. *Martyrologium romanum*
Venècia, F. i N. Pezzana, 1784

Religiosos

AUGUSTINIANS

107. *Martyrologium augustinianum in tres partes aequaliter distributum ... opera, studio et labore ... Fr. Josephi ab Assumptione*
Lisboa, Typ. Pinheiriensis, 1743-1749. Falta la 3^a part

FRANCISCANS

108. *Martyrologium franciscanum, in quo sancti, beati, aliqui servi Dei ... qui ... claruere in universo ordine ff. minorum claruere in universo ordine ff. minorum ... per omnes provincias obervantium, discalceatorum, recollectorum &c. conventionalium, capucinorum & monialium, clarissarum, urbanistarum, &c. ... opus ... P. Arturi a Monasterio Rothomagensis*
París, D. Moreau, 1638

DOMINICANS

109. *Martyrologium iuxta ritum sacri ordinis praedicatorum ... F. Ioannis Thomae de Rocaberti ... iussu editum*
Roma, A. Tinassio, 1673
110. *Martyrologium sacri ordinis fr. praedicatorum ... fr. Joannis Thomae de Boxadors ... iussu editum*
Roma, J. i J.J. Salvioni, 1758

MISSAL

Romà

111. *Trentenarius beati Gregorii, una cum quibusdam novis Missis*
Lió, F. Fradin i J. Fyroben, 19 novembre 1500

112. *Missale romanum*
Saragossa, J. Coci, 1531
113. *Collectarium singulare: missarum solemnium festivitatum domini nostri Jesu Christi necnon et beate Marie ... secundum ritum sancte Romane ecclesie*
Tolosa de Llenguadoc, J. Colomies, 5 desembre 1537
114. *Missale Romanum*
Venècia, G. Scoto, 1560
115. *Hymni et collectae item evangelia epistolae introitus gradualia et sequentiae &c. quae diebus dominicis & festis ... leguntur et canuntur*
Colònia, G. Calenius i Her. de J. Quentel, 1573
116. *Missale romanum*
Saragossa, P. Sánchez de Ezpeleta, 1575
117. *Missale romanum*
Venècia, Giunti, 1623
118. *Missale romanum*
Venècia, Giunti, 1630
119. *Missale romanum*
Anvers, Of. Plantiniana/B. Moretus, 1634
120. *Missale romanum*
Roma, Typ. Vaticana/A. Brogiotto, 1634
121. *Missale romanum*
Roma, B. Tanus, 1647
122. *Missale romanum*
Anvers, Of. Plantiniana/B. Moretus, 1673
123. *Antiqui libri missarum romanae ecclesiae, id est antiphonarius S. Gregorii papae Comes ab Albino ex Caroli Magni Imperatoris praecepto emendatus una cum alijs lectionarijs et capitulare evangeliorum, ex mss. cod. sive pri-mum edita, sive emendata studio curaque Ios. M. Cari*
Roma, G. Vannacci, 1691
124. *Missale romanum*
Venècia, Cieri, 1694
125. *Missale romanum*
Venècia, P. Balleoni 1709
126. *Missae in agenda defunctorum ... ex missali romano depromptae*
Venècia, Tip. Balleoniana, 1749
127. *Canon missae ad usum episcoporum et praelatorum*
Roma, A. Perego Salvioni, 1784
128. *Missel romain latin-françois*
París, Savoie lib., 1785

Ambrosià

129. *Missale secundum institutionem sanctissimi pastoris Mediolanensis Ambrosij ... ad venerabilium sacerdotum missam Ambrosianam celebrantium commoda & utilitatem*
Milà, J.A. Castellione, 1548
130. *Missale Ambrosianum*
Milà, Her. de P. Ponte, 1618

Mossàrab

131. *Missale mixtum secundum regulam beati Isidori dictum Mozarabes, praefatione, notis et appendice ab Alexandro Lesleo ... ornatum. Pars prima*
Roma, G.G. Salomon, 1755
132. *Missa gothica seu mozarabica et officium itidem gothicum*
Puebla de los Ángeles, Sem. Palafoxiano, 1770

Diòcesis

BARCELONA

133. *Missale parvum*
Barcelona, J. Rosembach, 1509

Religiosos

BENEDICTINS

134. *Missale benedictinum*
Montserrat, J. Rosembach, 1521

CARTOIXANS

135. *Missale secundum ordinem cartusiensem*
Pavia, Cartoixa, 1562
136. *Missale cartusiensis ordinis*
Lió, P. Valfray, 1713

FRANCISCANS I CAPUTXINS

137. *Missale franciscanum*
Venècia, Typ. Balleoniana, 1762
138. *Missale romanum ad usum fratrum minorum capuccinorum et monialium ejusdem ordinis*
Venècia, N. Pezzana, 1766

DOMINICANS

139. *Missale secundum ordinem F. Praedicatorum*
Venècia, Giunti, 1590
140. *Missale secundum ritum fratrum ordinis praedicatorum*
Venècia, G.B. Sessa i B. Baretti, 1595
141. *Missale sacri ordinis praedicatorum*
Roma, F. Gonzaga, 1705
142. *Missale sacri ordinis praedicatorum ... F. Thomae Ripoll jussu editum*
Roma, G. Mainardi, 1726
143. *Missale pro defunctis sacri ord. praedicatorum*
Roma, G. Mainardi, 1749

PONTIFICAL

144. *Liber pontificalis ordinis*
Roma, S. Planck, 16 agost 1497

145. *Pontificale Romanum*
Venècia, Giunti, 1543
146. *Pontificale Romanum. Pars prima*
Roma, G. Luna, 1595
147. *Caeremoniale episcoporum*
Roma, Typ. Linguarum Externarum, octubre 1600
148. *Caeremoniale episcoporum*
Torí, L. Vallino, 1602
149. *Pontificale romanum*
Roma, Typ. Medicæa, 1611
150. *Caeremoniale episcoporum*
Roma, 1650
151. *Pontificalis ritus pro parvolorum et adulorum baptismi ac confirmationis sacramento conferendo*
Roma, G. Mainardi, 1725
152. *Caeremoniale episcoporum. Liber primus, secundus*
Roma, G. Mainardi, 1727
153. *Caeremoniale episcoporum*
Roma, C. Gianinni i G. Mainardo, 1729
154. *Caeremoniale episcoporum in duos libros distributum*
Roma, G.L. Barbiellini, 1744
155. *Pontificale romanum*
Roma, G. Salomoni, 1752
156. *Caeremoniale episcoporum*
Roma, Typ. Balleoniana, 1758
157. *Caeremoniale episcoporum*
Venècia, Typ. Balleoniana, 1758
158. *Pontificale romanum*
Venècia, Typ. Balleoniana, 1770
159. *Caeremoniale episcoporum*
Madrid, A. Pérez de Soto, 1779
160. *Pontificale romanum*
Venècia, Typ. Balleoniana, 1792

PROCESSIONAL

Romà

161. *Processionale romanum cum officio mortuorum et missa pro defunctis in cantu cum multis aliis*
Venècia, A. Giunta, 1513

Diòcesis

VIC

162. *Manual que conté totas las processons de rogativas i altres que en diferents dias del any acostuma fer ab la solemnitat que estila lo M. Ille. Capitol ab lo clero de la Santa Iglesia Cathedral de Vich*
Barcelona, F. Generas, 1771

Religiosos

BENEDICTINS

163. *Processionarium ordinis S. Benedicti secundum consuetudinem monachorum congregationis de Valladolid*
 Montserrat, J. Luschner, 26 agost 1500
164. *Processionarium monasticum ... pro omnibus sub regula SS. P.N. Benedicti militantibus in hac Hispanica ac Vallisoletana congregacione*
 Madrid, J. García Infanzón 1682

AUGUSTINIANS

165. *Manuale processionum cum benedictionibus solemnibus ... fratrum ordinis eremitarum ac descalceatorum S. Augustini in regno Portugalliae*
 Lisboa, Tip. Augustiniana, 1733

FRANCISCANS

166. *Processionale romanum ad usum fratrum minorum*
 París, C. Rouillard, 1629

DOMINICANS

167. *Processionale sacri ordinis praedicatorum*
 Roma?, ca 1679
168. *Processionarium sacri ordinis praedicatorum ... fr. Thomae Ripoll ... jussu editum*
 Roma, G. Mainardi, 1736
169. *Processionarium sacri ordinis praedicatorum*
 Roma, G. Mainardi, 1754

TRINITARIS

170. *Manual procesional de PP. Trinitarios descalzos*
 Madrid, J. Ibarra, 1769

SERVITES

171. *Rituale sive processionale ordinis servorum B.M.V.*
 Barcelona, J. Jolis, 1696

RITUAL

Romà

172. *Sacerdotale ad consuetudinem S. Romanae ecclesiae*
 Venècia, Fr. Guerra, 1576
173. *Manuale ad sacramenta Ecclesiae ministranda*
 Madrid, T. Junta, 1595
174. *Rituale romanum*
 Venècia, Giunti, 1614
175. *Rituale romanum Pauli quinti pontificis maximi jussu editum*
 Lió, s.i., ca 1615
176. *Rituale romanum*
 Brescia, A. Fontana, 1635

177. *Rituale romanum*
Venècia, N. Miserino, 1636
178. *Rituale romanum*
Venècia, Giunti, 1637
179. *Rituario per quelli che havendo cura d'anime, desiderano come boni pastori vegliare sopra il grege à loro commesso da Dio, nel communicare gl'infermi, amministrare il santissimo sacramento dell'estrema unctione e di raccomandar l'anima .... opera ... del R.M. Vincentio Auruccio*
Roma, F. Moneta, 1650
180. *Rituale romanum*
Venècia, Turrino, 1653
181. *Rituale romanum*
Lió, S. Baritel, 1672
182. *Circulus aureus seu breve compendium caeremoniarum et rituum*
Nàpols, G. Passari, 1672
183. *Circulus aureus seu breve compendium caeremoniarum et rituum quibus passim ad suas & proximi utilitates presbyteriis uti contingit ... a P. Fr. Francisco Maria de Capellis*
Venècia, B. Milochus, 1676
184. *Circulus aureus seu breve compendium caeremoniarum et rituum*
Nàpols, F. Mollo, 1685
185. *Rituale romanum*
Venècia, Typ. Balleoniana, 1760

Diòcesis

BARCELONA

186. *Ordinarium Barcinonense Gulielmi Cassadorei episcopi iussu aeditum*
Barcelona, C. Bornat, 1569
187. *Ordinarium seu rituale ecclesiae Barchinonensis Ludovici Sans episcopi regique consiliarii iussu editum*
Barcelona, S. Cormellas, 1620
188. *Manuale parochorum ex rituali romano ... depromptum ab ... D.D. Ioanne Sentis episcopo Barcinon.*
Barcelona J. Margarit, 1629
189. *Manuale parochorum ex rituali romano ... depromptum ac reverendissimo D. Fr. Ildephonso à Sotomayor archiep. episc. Barcinonen. ... recognitum et approbatum*
Barcelona, A. Lacavalleria, 1671
190. *Rituale ecclesiae et dioecesis Barcinonensis de mandato ... D.D. Francisci del Castillo et Vintimilla ... Barcinonensis episcopi*
Barcelona, J. Piferrer, 1743
191. *Manuale parochorum cum rituali romano conforme iussu ... D.D. Francisci del Castillo et Vintimilla... Barcin. Episcopi... recognitum, expurgatum, auctum*
Barcelona, J. Piferrer, 1743

GIRONA

192. *Rituale ecclesiae et dioecesis Gerundensis de mandato ... D.D. Balthasaris de Bastero & Lledó ... episcopi Gerundensis*
Girona, N. Oliva, 1736

Solsona

193. *Manuale parochorum ex rituali romano ... depromptum ab ... D. Fr. D. Ludovico de Pons episcopo Coelsonensi recognitum et approbatum*
 Barcelona, A. Lacavalleria, 1671

TORTOSA

194. *Rituale seu ordinarium Dertusense ex rituali romano*
 Tortosa, P. Bori, 1657

URGELL

195. *Ordinarium sacramentorum benedictionum et aliarum rerum a sacerdote animarum curam regente agendarum secundum sacrosancte Urgellensis ecclesie ritum*
 Lió, 1550
196. *Rituale ecclesiae et dioecesis Urgellensis in duo volumina distributum ...*
D. Simonis de Guinda et Apeztegui ... episcopo Urgellensis ... iussu auctum atque correctum ... Tomus primus
 Barcelona, M. Martí Vid./Maur Martí, 1727

VIC

197. *License ordinarium sacerdotibus curam animarum gerentibus perquam necessarium*
 Lió, 1547

Religiosos

BENEDICTINS

198. *[Liber ritualis O.S.B.]*
 S.l., s.i., 17—?

CARTOIXANS

199. *Ordinarium cartusiense*
 Lió, C. Cayne, 1641

AUGUSTINIANOS

200. *Rituale fratrum exalceatorum ordinis eremitarum S.P.N. Augustini congregationis Hispaniae et Indiarum*
 Madrid, Her. de la Vda. de J. García Infanzón, 1685
201. *[Manual o ritual romano para la administracion de los sacramentos y celebración de las procesiones segun el orden y disposicion de la religion de descalzos de S. Agustin]*
 Madrid?, Isabel de Arroyo?, 1735?
202. *Rituale fratrum exalceatorum ordinis eremitarum S.P.N. Augustini congregationis Hispaniae et Indiarum*
 Madrid, Her. de la Vid. de J. García Infanzón, 1735
203. *Manuale augustinianum. Pars prima, secunda*
 Madrid, J. Doblado, 1785

FRANCISCANS

204. *Modo de vestir los novicios quando son muchos. Modo de hacer la profesion quando son muchos [franciscans]*
 Barcelona?, s.i., s. XVIII

DOMINICANS

205. *Collectarium sac. ord. praedicatorum*
Roma, Rev. Camera Apostolica, 1695
206. *Collectarium sacri ordinis praedicatorum ... Fr. Thomae Ripoll ... jussu editum*
Roma, G. Mainardi, 1737

CARMELITANS

207. *Ritual carmelitano de los religiosos y religiosas de la orden de descalzos de N. madre Sa. la virgen Maria de Monte Carmelo de la primitiva observancia en esta congregación de España è Indias. Parte primera, segunda*
Madrid, J. Doblado, 1789

TRINITARIS

208. *Ordo ministrandi sanctissimum eucharistiae sacramentum per modum viatici infirmis sacerdotibus, diaconis et subdiaconis ad opus conventus barcino-nensis ordinis SS. Trinitatis redemptionis captivorum*
Barcelona, Her. de B. Giralt, 1767

SETMANA SANTA

Romà

209. *L'Office de la semaine sainte selon le breviaire romain*
París, Vid. de J. de la Caille, 1675
210. *Officium hebdomadae sanctae iuxta formam missalis & breviarii romani*
Venècia, P. Balleoni, 1680
211. *Officium hebdomadae sanctae iuxta formam missalis & breviarii romani*
Venècia, Cieri, 1684
212. *Officium hebdomadae sanctae secundum missale & breviarium romanum*
Venècia, P. Balleoni, 1716
213. *Oficio de la semana santa segun el missal y breviario romanos*
Anvers, Imp. Plantiniana, 1727
214. *L'office de la Semaine Sainte en latin & en françois selon le messel et breviaire romain*
París, Compagnie des Libraires, 1751
215. *Officium hebdomadae sanctae secundum missale et breviarium romanum*
Venècia, Typ. Balleoniana, 1753
216. *Oficio de la semana santa segun el missal y breviario romanos*
Venècia, J. Pezzana, 1758
217. *Uffizio della settimana santa, colle rubriche volgari, argomenti de'salmi, spiegazione delle ceremonie e misterj, con osservationi e riflessioni divote, dell'abate Alessandro Mazzinelli*
Roma, G. G.G.Salvioni, 1758
218. *Oficio de la semana santa segun el missal y breviario romanos*
Venècia, N. Pezzana, 1760
219. *Misa de el lunes santo arreglada al misal romano*
Madrid, Real Compañía de Impresores y Libreros, 1765
220. *Oficio de el martes santo arreglado al misal y breviario romanos*
Madrid, Real Compañía de Impresores y Libreros, 1765

221. *Officium hebdomadae sanctae*
Nàpols, s.i., 1777
222. *Oficio de la semana santa y semana de Pasqua ... traducido al castellano*
Madrid, Imprenta Real, 1795
223. *Oficio de la semana santa segun el missal y breviario romanos*
Venècia, N. Pezzana, s.a.

Religiosos

FRANCISCANS

224. *Officium Hebdomadae Sanctae ad missalis & breviarij reformatorum rationem ... restitutum*
Roma, In aedibus Populi Romani, 1572

DOMINICANS

225. *Officium hebdomadae sanctae iuxta ritum sacri ordinis FF. praedicatorum*
París, Apud ff. Praedicatoro, 1711

CARMELITANS

226. *Officium in triduo ante pascha ad carmelitarum breviarij reformatum rationem*
Sevilla, D. Pérez, 1616
227. *Officium hebdomadae sanctae ... ad carmelitarum missalis & breviarii reformatum rationem*
Venècia, Typ. Balleoniana, 1763